ՖԻԱԹԼԱՐ

Իսթանպօլ իչին
Պիր սէնէ մէճիտիյէ
Ալթըայ, 5
Իւչ ″ 2½

Թաշրաճար իչին
Պիր սէնէ, մէճիտիյէ 12
Ալթը այ, ″ 6
Իւչ այ, ″ 3
Բօսթա ուճրէթի պիզէ այիտ տիր:
Պիր նիւսխէ 40 փարա մէճիտ

Մանզումէի Էֆքեար

1297 ՃԷՄԱԶԻ ՈՒԼ ԷՎՎԷԼ 12 ՄԻՒՆԱՑԻՒ ԷՐՃԻՒԷԱՍ 1296 ՆԻՍԱՆ 10

ԻԼԱՆԼԱՐ
Պիրինճի սէֆա իչին սաթըրը 3 ղշ.
Իքինճի ″ ″ ″ 2 ղշ.
Իւչիւնճիւ ″ ″ ″ 1 ղշ.

Իլանօլունարընա ղօնուլմախան իլանաթ ու իւթօրաթըն սաթըրը 5 ղշ.
Մէքթուպլար Կ. Ց. Փանոսեան իսմինէ կէօնտէրիլէ:
Իսթանպօլտա, Պալըքփազար Բէնչէնտէ-պազարընտա Իրսի խանընտա Նօ. 11:

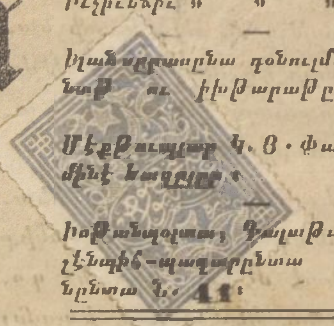

ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՑԷ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Բարիզ, 20 ապրիլ

Մէճլիսի ահան րէյիսի միւսիւ Մարթէլ իսթիֆասընը վիրմիշ իսէ տէ, հէյէթը ահան դապուլ էթմէմիշ տիր:

Լօնտրա, 20 ապրիլ

Լօրտ Կրանվիլին, պիր էէնի հէյէթը միւքէլլա թէշքիլինէ մէմուր օլաճաղը, վէ միւսիւ Կլատսթօնըն տախի լօրտլար մէճլիսի ազալըղը իլէ սատրազամլըք իւնվանընը ղապուլ իտէճէյինէ տայիր պիր թէվաթիւր կէզէեօր:

Լօնտրա, 21 ապրիլ

Թայմս ղազէթասը, Ֆրանսանըն խարիճիյէ պօլիթիքասը հաղղընտա միւսիւ Ֆրէյսինէնին սէֆիրլէրէ կէօնտէրտիյի թահրիրաթը ումումիյէտէ մինասիպ էֆքեար Ֆրանսատա վազը օլտուղու, Ֆրանսա վէ Ինկիլթէրրա չարղտա սուլհու տայիմ միւվաղղէնէսինի մուհաֆազա մուվաֆֆաղ օլաճաղլարընը պէեան էյլէմիշ տիր:

Պու սապահքի Ինկիլթէրրա ղազէթալարը, ղրալիչա հազրէթլէրինին, լօրտ Հարթինկթընը ճէլպ իլէ, պիր հէյէթը միւքէլլանըն թէշքիլինէ մէմուր էյլէյէճէկինի պէեան էթմէքտէ տիրլէր:

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Կօմինէ վէ Բլավէնէ պէտէլ Գարաճաղա վէրիլէճէք օլան պարաղի, պու կիւն մահէյլինատէ թէսլիմ օլունաճաղ իմիշ:

Արնավուտլուղտա օլան տիւէլի էճնէպիյէ ղօնսօլօսլարը թարաֆընտան Տէրխասաթէ սէֆարէթլէրինէ վիրուտ իտէն թէլէկրաֆնամէլէրէ կէօրէ, Կօմինէ վէ Բլավէնէ պէտէլ վէրիլէճէք պրաղինին աէյր ու թէսլիմինէ միւչիպլիւթ չէքիլմէճէք իմիշ: Վաղըա պաղը ղապիլէլէր, պրաղի թէրք օլունմաղընտան տօլայը մէմնուն տէյիլ իսէլէր տէ, չիւրիւչ վէ խիթթիլարըն ղուհուրինէ պատի օլաճաղը մէմուլ տէյիլ իմիշ: (Վ.-ԷՇ.)

—Էվվէլքի կիւն Թարիխի իլէ Սիվաստան Պէյօղլը վէ Սայիտ փաշալարըն իմզասըյլէ վիրուտ իտէն պիր թէլէկրաֆնամէ, աշաղըտա ապրիլ 7 Թարիխլի Լէվընթ Հէրըլտըն, Պէյօղլը փաշա իլէ Սիւլէյման փաշա մէմուրիյէթինէ խիտմաթ վիրտիկինէ տայիր էտիլմիշ օլտուղու հավատիսի թէքզիպ իլէ, միւշարիլէյհիմին, Մուսուլ իւղէրինէ օլան մէմուրիյէթլէրի թէէխիր իլէ, Սիվաս վէ էրզրումտա թէֆթիշ իտիպ մահէլլը մէզքուրէ տայիր պիր րաբօրթօ կէօնտէրմէլէրի հիւքիւմէթը սէնիյէ ճանիպինտէն էմր օլունտըղընը, վէ ղօմիսիօն ազասը պէյնինտէ քէմալ իթթիֆաղ ու իթթիֆադ մէվճուտ իտուկինի պէեան իտիեօր:

—Տէրխասաթէ Եունան սէֆարէթի մաէհլինատէ պուլունան Բարօն Նամ կեամիլ փազօլու Թասարուֆ իչին Եունան հիւքիւմէթի թարաֆընտան Եունանիսթանա ճէլպ օլունաճաղ տըր:

Տէրխասաթէտէ պուլունան Եունանիլէր, Տէրխասաթէ լիմանընտա Եունան պանտըրասընը թէմտիյէճ իթմէմէքինտէն մահզուն օլմաղտա օլտուղլարը ճիհէթլէ, միւսիւ Թրիգուբիս, պու սէֆիրինին Տէրխասաթէ պուլունտուղլարը Եունան պահրիյէ նէզարէթինտէն թալէպ էյլէմիշ օլտուղընտան, էմրը մէզքուրին կէրի ալընաճաղը իւմիտ օլունուեօր:

—Հարպիյէ նէզարէթինէ պու կիւն ումումէն պիր մաաշ իթա մուղարրէր տիր:

—Իսթանպօլ ղազէթասը էվվէլքի կիւնքի Նիւսխէսինտէ, Աթա— Բաղտը միւտտայինի էհալիսի իչին խանէթէն սէվք օլունան բէգիւմաթըն ղըյմէթի օն բարաճա իզմիտ չարշըսընտա սաթըլտըղընը տայիր պիր ֆըղրա կէօրիւլիւպ, վէ պունուն իսէ ալ ու էսասը օլմատըղընտա պլինմէն, պու պապտէ թէտքիք, Իզմիտ մէճլիսի իտարէսի թարաֆընտան Իսթանպօլ ղազէթասը հէյէթի թահրիրիյէսինէ իղտամէ օլունաճաղը մուղարրէր պուլունմուշ տուր:

—Մահմուտ Սէյֆուլլահ (Ալիւթայքի) հաղղընտա տայիրէյի իթթիհամիէտէն թանզիմ օլունան իթթիհամնամէ, աւնքի կիւն տիվանը ճինայէթէ վէրիլմիշ, վէ պիր իքի կիւնէ տատար միւտտաիյի ումումի իլէ միւմաիլէյհ թարաֆընտան նաազ օլունաճաղ վէքիլ արասընտա, քէնտիսի վէ րէֆիղլէրի հաղղը օլունաճաղ ղարար, մահաքէմէյի սլնիպ էսինին իճրասը մուղարրէր պուլունմուշ տուր:

—Տիւնքի նիւսխէմիզտէ, սայիր ղազէթալարտան ալարագ պու սօն կիւնլէրտէ Պէյօղլունտա Թայյա Պաշընտա պիր խանէյէ իւչ խըրսըզ կիրէրէք, խըրսըզլարտան իքիսինին խանէ խալղը թարաֆընտան թութուլտուղը, վէ իւչիւնճիսինին ալ ու կիրիֆթ օլունամատըղը նաղլ էթմիշ իտիք: Հալ պու քի Պէյօղլու միւթէսարրըֆլըղընտան պապըալիյէյէ կէօնտէրիլէն րէսմի մալումաթտան, վաղըայի մէզքուրէնին ալ ու էսասը օլմատըղը անլաշըլմըշ օլտուղը, պէեանը քէյֆիյէթ իտէրիզ:

—Դըբլըք թէֆթիշինտէն միւսաատ օլան մահալլը մուլքիյէ էհալիսինին թախսիսաթը իճմալիյէսի իչին Տիարպէքիր վէ Մուսուլ ղասապալարը էհալիսինին ղարար վէ Մուսուլ ղաիմմաղամը թարաֆընտան ղըսմը կէօնտէրիլմիշ, վէ Մուսուլ ղաբիլէլէրինէ Պաղտատ ղաիմմաղամլըղընտան էմիր վիրիլմիշ իսէ, Սիվաս վիլայէթինտէն էմիր վէ պէրաթ կէօնտէրիլմէսի, պու էֆրատի սէքիզ, 19,179 ղրուշ ղուղման հաղղըլանմըշ, խազինէ վիլայէթի մուշարիլէյհ պու թէլէկրաֆ պիլտիրմիշ, վէ չիմտիլիք ղատար օլունան իսիտ օլունան ղախսիյէթին մըղտարը 100 պին ղրուշ թէճաւիւզ իթմիշ տիր:

—95 սէնէսի էհամ թագսիթլէրինին ղուբօնլու մաաշլարա կէօմրիւքտէն վիրիլմէքտէ օլան էչխասը պիրիքէճէ մախսուս օլան մահէլլին տուրըղը ճիհէթինին, էչխասը մէզքուրէնին մէրքէզ իթթիֆաղ ղըլընան Սուլթան Ահմէթ ճամիի չառշըսընտա հավիլէսինէ նաղլ իտիլէրէք, պունտան պէօյլէ օրատան իթասը ղարարկիրշիր պուլունմուշ, վէ պու կիւնտէն իթիպարէն, իւչքէրէ իւչին ճիւմա, ճիւմա իրթէսի, պազար իրթէսի, վէ չարշէնպէհ, վէ ղասըմլար իչին տախի պազար վէ բէնչշէնպէհ կիւնլէրի թախսիս օլունմուշ տուր:

—Միւչէլլիմը աղասընտան Հիւսէյին Թէվֆիք պաշա հազրէթլէրինէ մաղուլիյէթ մաաշըյլա պիր ֆէրիգ թայինինի իհսան պույրուլմուշ տուր:

—Նէյէճէք այ Իւնիատ ղափը Բաթիլշահի իլէ Խըրտիւ Մըսըր հազրէթլէրինին հիմաթէլէրի թահթընտա Իզմիր թարաֆընտա պիր վագըտ թէսթիսի իտիլէճէկի մաղամընտա Մուսթաֆա պաշա ղազէթասի ղըզըլ ղօմմանլը պասըլմըշ:

—Բարիսէ իրսալինտէ պուլունան մէթքուր ... Աէհ ... Ալի Ռիզա Էֆէնտի Թարաֆընտան Ֆիլիպէյէ Միւթէսարրըֆըն սէֆարէթինտէ Ֆիլիպէ Պէյէ ... Հաճը Մուստաֆա Էֆէնտիինին, վէ Պուլկարիստան թաղսիմաթընտա Ֆէրիտ Պէյին խատեմաթլարը ... թէսլիմ իտիլմիշ տիր:

—Ուսուլ վէ Պուրսայա ... Մըսըր ՄԷճըհլիսի ... Ահմէտ թէփ ... Միւթէմէկիլ ... Ցիա մէլէք Ահմէտ Նէժիպ Պէյէ ... Թարաֆընտան ... վիլայէթի ... պազաճաղ սաղը ... Ամէր ... մուխթաճ իկի, չուղաքճըսընընտան, դօնտէրիլմիշ, վէ միւսաատէ օլունմուշ օլտուղու ... վէրիլմիշ իսէ, պուրալարտա ... պու պօղազ ... կէօրտէրիլէրէ ... Իրանլըլարը ... թէվզիփ իտիլմէքտէ տիր:

Պու մաաշլա, Իրան ղօնսօլօսունուն, Աճէմլէրին հաղղընտա էէէէ թէճավիւզ հալինտէ սիւնէղէր օլմալարընտան, չիմտիլիք բրօթէսթօ իթմէլէ մէճպուր օլտուղու ղօնսօլօսլուղուն ղավիլ իտիլմէքտէ տիր:

Վալինին վիլայէթին ճէլպ վէ սայիր իյէքլէրի իւղէրինէ, ումում ղօնսօլօսլար, Իրան ղօնսօլօսունուն ղայիֆէյի մէմուրիյէթինին իճրասընը թալէպ իթմիշլէր...

Համայէ արա իլէ ղարար վիրմիշլէր տիր:

—Դամլըճա վէ մէտէլէ քէօյլէրինէ ճիսիմ ... Օսմանլըլարընըն հիւքիւմէթը, պու էթթիւնի մէճլիսի ումումիւ, կէչէն ճիւմա իրթէսի կիւնի վուղուլ պուլունուպ, խազինէ մէճլիսինին րաբօրթօ ումուրինտա նաղարէն, սէնէլի ... պէտէլինի ... ղազանմաղ ղալմատըղը մէսէլէսինի մէճմուլէսինէ ղէօր, լիրա պարիլ օլուպ, պունտան հիւքիւմէթօ, 19,800 լիրա ֆայիզ թէէխիրլէ օլունմուշ, վէ հիւքիւմէթ պաշճա օն ալթը պուչուղ ղրուշ թէսլիմէթ օլարագ, հիւքիւմէթը մէրղումէ 9,900 լիրա տահա թէէխիրլէսինէ, վէ միւսթաղիլլէր իլէ մէճլիսի խալքը հէյէթինէ տախի 6,000 լիրա իթտանը, վէ ղուսուրընտան կէլէճէք սէնէ հիսապընա կէչիրիլմէսինէ ղարար վէրիլմիշ տիր:

—Պաշ վէքիլ Սայիտ պաշա հազրէթլէրի պաղար իրթէսի կիւնիւ Պէյօղլունա կիտէրէք, Սերքիւթամ հիւքիւմէթի էլչիսի Մ. Կոշէն խանէյի զիյարէթ էյլէմիշլէր տիր:

—Թէրճէմանը Հաղըղաթ ղազէթասը, Վէլի Մէհէմմէտըն միւհաքէմէսինէ տայիր օլան էվրաղըն եաղընտա Ֆրանսըզճա վէ Թիւրքճէ լիսանլար իլէ թապ ու նէշր օլունաճաղընը պիլտիրիեօր:

—Պէյրութտան եաղըլմէքտա իտէ Անատօլու ղաէթէսինէ... պիր թէժրիպօ ... կէօնտէրմիշտիր:

—Ղազէթալարտա օղունտուղունա նազարէն, կէչէնտէ էսասէն պիր չիւպհէ իւղէրինէ տիվանը հարպ ճէֆալարընա միւհաքէմէսինէ պաշլանմըշ օլան սօնրա, թէզ րիսանէսի ղոմիսիոն իմիշ օլան միւշիր Ֆուատ պաշա հազրէթլէրի, ոլէնթինի թէսուլի իմտիրմէք իւզէրէ, միւմաիլէյհիլէթինէ պիլ խիթֆա, էմրօրթաճ պիր սէյահաթ իմտաճը պիլէլիք ղիմէթ հազրէթլէրի Բասիլէւ Հազրէթլէրինին խիտմաթ լիւթֆ իւն իմտանը, իմտանը վազըլղըն թարաֆը հազրէթլէրի Շահանէ հազրէթլէրինէ ղաիմ օլունմուշ տուր:

—Տուխլէ նազըրը Մահմուտ Նէտիմ պաշա հազրէթլէրի, քէնտի խիթթապլարը իղէրինէ, պու սէնէ սէնէլի հէր թիւրլիւ վէրկիլէրի ... կիրիֆթարէն էրմէնիլէրի ղազթալի կէօնտէրիլմէքտէ, պունտա թարաֆ հազրէթլէրի Բաղտատլը Թարթա ... էմիր ու իրատէ պույուրուլմուշ օլտուղու ղընտա պահիթ ... պուլունմուշ տուր:

—Բախա հազրէթլէրի վէքիլ մուխթար Վանիւլէյլի, պաղար իրթէսի կիւնիւ Պալը Ալի հազրէթլէրի, Սայիտ վէ Սաիտ պաշալար հազարթէմ ... վիրմիշ, վէ խարիճիյէ նազըրը հազրէթլէրինէ, տախի Մըսըր թարաֆընտան Երան տողու ... պիր ղիթաաը իճրա իլէմիշ տիր:

Մօնսէնեօր Վանիւթէլլի, տիւն ալի Էճնէպիյէ սիւֆէրասընա տախի րէսմէն զիյարէթ վիրմիշ տիր:

—Նէճէն կիւն եազմըշ իսէք տէ, պու քէրրէ Թաֆսիլըն Թիւրքճէ ղազէթալարտա կէօրիւլտիւկինի մօլլումաթ կէօրէ, Անատօլու ղաէթէսի իլանընտա էսարլը իթմէք իւզրէ, պու պապտա իւանէ ումումիյէ մըղաքաւէմէ իտիլմէք կէօրինէ...

րէք, պարիսաէլի ալիւէ, տախիլիէ միւսթէշարը Բէտրի պաշա հազրէթլէրինին թահթը թէլէկրաֆ վէ բօսթա նազըրը Հայտար էֆէնտի, Շուրայի տէվլէթ ազասընտան Միւնիֆ պէյ էֆէնտի, մահքէմէի պիտայէթ տէմի մէճլիսի ումումիյի Դիւանի Մահրատ ղօնտէ, Նամըղ Քէմալ պէյ, Ահմէտ Վէֆիք պէյ էֆէնտիլէրին միւլզիմ ... միւսթէշարը Պալը Ալի էֆէնտիլէրին իւչ կիւն ղօմիսիօն թէշքիլ կիւլտիէ, պու ղօմիսիօն ... ղարարը, պունունլա մէսէլէ թէպուղրապօլիսի, մէճլիսի հասըլը ... օլունուր, վէ ... պէրքէմալ տախի պէշ միւտտէթ թարաֆընտան իճրայի թէֆթիշ օլունմաղ, հէր ... Եուղարըտա ... օլունաճաղը պէեան իտիլմէքտէ տիր:

—Պաշա վէ թէլէկրաֆ նէզարէթի միւտիրինէ Թէլէֆ մէմուրինի ... մէճլիսի ումումի իչին Միւնիֆ պաշա հազրէթլէրինին թահսը իւղէրինէ պէ ... Տէրսաատէթլէրինին թէզինտա հիւքիւմէթ պէլէտիյէ պաղըր մէճլիսի ղօմիսիօն քէնտի մաուվլէթի Սէնիյէ թարաֆընտան ղէրատէ Սէնիյէսինէ...

Թագափմ կյլէմիշ տիր : Մէզքիւր բաբօրթտա միւնտէրիճ օլան Թէնգիլայթ, Բօսնա վէ Թէլէկրաֆ նազըրը Հայտար էֆէնտի հազրէթլէրինին իպրամըը իւզէրինէ գապուլ օլունմամըշ տըր :

—Վիլայէթ խալահաթ նիզամնամէսինին մուվաֆգաթէն Սէլանիք վիլաէթինտէ մէվջուտ իճրաէ գօնուլտուղունու կէչէնլէրտէ եազմըշ իտիք : Դու քէրրէ մէզքիւր նիզամնամէնին էսասինէ վիլաէթինտէ տախի իճրա օլունմասը, պա իրատէյի սէնիյյէ էմր օլունմուշ տուր :

—Ժուռնալ տը Գօնսթանթինօբլ ղազէթասընըն պէեանընա կէօրէ, պիր Թագըմ էչգըեա, Բիզանիւս գազասընտա Սէլիջա նամ Ջգարիեէտէ վագը Սէնթ Աթանաս մանասթըրը իւզէրինէ հիւճում իթմիշլէր, վէ մանասթըրը եաղմա իթտիքտէն սօնրա, մանասթըր բաբասընը տախի օլ գատար զըլիմանէ սուրէթտէ տէօյմիւշլէր տիր քի, պիր գաչ կիւն սօնրա, պիչարէ ատէմ պալըը եարէլէրտէն միւթէէսսիրէն վէֆաթ կյլէմիշ տիր :

—Կէչէն բազար կիւնիւ Հապսխանէյի ումումինին եօղարը գաթընտան Թէրսանէ Հապսխանէսինէ օն պէշ Խրիսթիան քիւրէքէ կէօթիւրիւլիւպ, իպտաէթլէրինի իֆատէն սօնրա, եինէ մէզքիւր Հապսխանէէ Թէսլիմլէրի սըրասը, Պըրուսալը Դօրա Եօրկի խասթախանէէ կիտէճէյիմ տէյի բուխսաթ խոթէմիշ իսէ տէ, եանընտա պուլունան կարտիանըն բուխսաթ վէրմէմէսի իւզէրինէ, Թէրսանէ սէր կարտիանը Մէհէմմէտ աղա մէրգումա իզին վէրմիշ, վէ օ տախի խասթախանէէ կիտիպ, ապտէսթխանէյէ գարանմըշ, վէ օրատա պիր զէննէ չարչաֆընա պիւրինէրէք, Հապսխանէյի ումումի գարաւուլլարընտան Սուլէյման աղա, «քիմն կէօրմէկէ կէլտիկինի» սօրուպ, տօղրու պիր ճէվապ ալամատըղընտան, շիւպհէլէնէրէք, երիչինիւ աչմըշ, վէ չարչաֆ պիւրիւնէն մէրգում Եօրկի օլտուղունու կէօրմիւշ օլտուղունտան, տէրհալ թութուպ, Հապսխանէէ Թէսլիմ կյլէմիշ տիր : Դանըն իւզէրինէ զապթիէ նէզարէթի թարաֆընտան սէր կարտեան Մէհէմմէտ աղա մէմուրիէթինտէն թարտ, վէ գարաւուլ Սիւլէյման աղա իսէ տախի լիւտֆ վէրիլմիշ օլտուղու իշիտիլմիշ տիր :

—Բրէմէզտան ազիլ 11 Թարիխլի իլէ Դուրիէ տ'Օրիան եազըեօրլար . Երիրտատա հայտուտլըգ քէսպի ազամէթ խալպ, միլլէթըն կէօնտէրիլմիշ օլան պիր չօգ Արնաւուտ Հալաաա ատէրլէրի հայտուտլըգ սանաաթընը իճրա իթմէքտէ տիրլէր. Քէմալ չէհիրտէն ուզագ պիր մահալլէ կիթմէկէ ճէսարէթ իթմէեօր. Հէր կիւն աատ էօլիւ րիւպաիկինի, խըրսըզլըգ վուգու պուլտուղունու, վէ պիր Թագըմ ատամլարըն գաչըրըլըպ պէտէլ աջէսի պլընտրագտըղը միւրիւթէլէրի հալատխինի պլմագտատըր :

Արթխա գազասը տախիլինտէ քեային Բէրմանտա գարիէսինտէ 50 չագըրտէն իպարէթ պիր չէթէ, Դօրֆու Թիւճճարլարընտան միսիւ Բինիանըն պիրատէրինի էօլտիւրիւպ զէվճէսի իլէ օն իքի եաշընտա պիր չօճուղընը բէհին մագամընտա թութուպ կէօթիւրմիւշ տիւր : Հայտուտլար պունլարը ատը վէրմէք իչին 1500 Օսմանլը լիրասը թալէպ իտիեօրլար :

ՎԷԼԻ ՄԷՀԷՄՄԷՏԻՆ ՄՈՒՀԱՔԷՄԷՍԻ

Եէնի էճրիւ, … 5/17

(Սալը կիւնքի նիւսխեմիզտէն պագիյէ)

Տիվան էվվէլսի կիւնքի կիպի ալաֆրանկա սաաթ 10 տա իճթիմա իտէր : Իւչ նէֆէր միւթէհէսսիմլէր տիվանտա հազըր պուլունուլար իտի տէ, բէյլէրին էմրի իւզէրինէ տիշարը չըգտըլ : Շահիտլէրին չէհատէթի ալընմագա գատար տիւէր պիր օտատա պէքլէրլէր : Դուրաճըգտա չուհու պէեան իթմէյի միւսաատ կէօրիւլիւպ քի միւտտայիյի ումումի ալա միւղալէքալէթա իշթիրագ իթմէմիշ, վէ սօնրա գատար իթմէնէճէք տիր :

Իշ պէ տէֆա սիլսիլէսէն չահիտլէր, սարայտա պուլունան Արնաւուտ խըտմէթքեարլար իլէ Վէլի Մէհէմմէտին արգատաշլարը տըրլար :

Դանլըրտան պիրի, Վէլի Մէհէմմէտէ Եըլտըզտա էյմա Թագըմ իտէն Ալի տիր : Իսթինթագ մէրգումտան պաշլամըշ տըր :

Սիւալ—Ալի, Եըլտըզտա մէմուրիյէթինիզ նէ՞ իտի :

Ճէվապ—Դէքճիլիք :

Ս.—Վէլի Մէհէմմէտ տէեօր քի արգատաշլարըն իլէ սէն օնու Թագեիր վէ Թէհտիտ իտէր իմիշսինիզ, նիչի՞ն պու եօլտա մուամէլէ իտէր իտինիզ :

Ճ.—Պիզ քէնտիսինէ հիչ պիր շէյ սէօյլէմէմիշիզ տիր, պա խուսուսու քի պիզ օնըն խանընը պիլմէյիզ. պունտան տա մաատա, մէրգում պիզիմ իլէ գօնուշմազտըր, միւքէտտէր վէ տիւշիւնիճիլի պիր հալտէ օտարագ եալընըզճա օթուրուր, վէ չօգ տէֆա Դօսնա միւհաճիրլէրինտէ զիյատ իթմիշ օլտուղու մալիւմ իտիր խաթըրընտա կէթիրէրէք աղլար իտի :

Ս.—Նի՞չին էյմա Թագըմ խաէրէք մէրգումու միւէլլօտա Թահրիգ կյլէտին :

Ճ.—Բազըլըրտան էյմա պլըպ կէլմէքտէ իքէն մէրգումա բասթ կէլէրէք իւշի էյմա քէնտիսինէ, իւշի Վէլի Մէհէմմէտ քէնտի մէզհէպի միւէլլօտու ճայիզ կէօրմէտիկինի պէեան իլէ մէզքիւր իւշի էյմայը պանա խատէ կյլէտի : Դանըն իւզէրինէ, Դէքիր մէրգումա «Ալի սէնի միւէլլօտա տավէթ իթմէեօր, պիզ իւշիմիզ տէ սօմթըզ, վէ պիր գաբուտա պէքճիլիք իթմէքտէյիզ : Մէրգում մէզքիւր էյմալարը հէմինէ տէյի վիրիեօր, միւէլլօտա տավէթ իթմէեօր» տէտի :

Ս.—Իչպու մէնզարէ գա՞նըրլի կիւն վուգու պուլտու :

Ճ.—Վազըրտան իւչ տէօրթ կիւն աւ էլ :

Ս.—Թո օ վագըթտան Վէլի Մէհէմմէտտէ տիվանէլիք պուլընտուղընը զաննը իթմէտինիզմի :

Ճ.—Խայը, Վէլի Մէհէմմէտ օ վագըթտա գատար սալը քիմսէնէ թօգընմազ իտի, վէ պիզ տէ քէնտիսինէ օ գատար տըգգաթ իթմէզ իտիք : Պիզ եալնըզ զանն իտէր իտիք քի մէրգումըն պիրազըն սադընմասը, խասըթընըն մուվաձինէսիզլիկինտէն տիր : Վագըրտան պիր կիւն էվվէլ, եանը ճումա իրթէսի կիւնիւ, մէրգում չըլդըրմըշ տըր տէյի չիւփհէ իթմէկէ պաշլատըգ :

Ս.—Նէ՞ իտի սէպէպի :

Ճ.—Զիւնքի ճումա իրթէսի կիւնիւ գալթը հազրէթի Փատիշահի սապահ գահվալթըրընտան սօնրա պաղչէտէ կէզինիրքէն, Վէլի Մէհէմմէտին գուլիպէսի եագընընտան կէչիւրքէն Վէլի Մէհէմմէտ «Սուլթան Համիտ, Սուլթան Համիտ, գուրպան պէնի Արնաւուտլարըն էլինտէն» պաղըրմըշ տըր :

Ս.—Դանըն իւզէրինէ մէրգում չըլըրըմըշ տըր տէյի զանն իթտինիզ, եօյլէ՞ մի :

Ճ.—Սահիհէն չըլդըրմըշ տըր տէյի զանն իթտիք, անճագ փիգրինէ չէյթան կիրէրէք եաբտըղընը պիլմէեօր զանն իթտիք :

Ս.—Զաթը Հազրէթի Փատիշահի Վէլի Մէհէմմէտին օ եօլտա պաղըրտըղընը իշիտմիշ նէ՞ եաբտը :

Ճ.—Եավէրլէրինտէն պիրիսինի կէօնտէրիպ նէ իսթէտիքինի սօրտուղունու մէրգումա սօրտուրտու, վէ մէրգումըն, սարայտա պուլունան Արնավուտլարտան Թազէմիթ օլընտուղը խապէր ալընճա, պու «պիճուչ» սատամա Թօգընմասընլար տէյի էմր ու իրատէ, վէ իթաաթ իթմէմէլիմիզէ ճիւմլէմիզի տէ գովաճաղընը պէեան պուեուրտու :

Ս.—Զաթը Հազրէթի Թաճտարիէրի պաշէշտէ կէզինիրքէն սըրատա պէրապէրլէրինտէ քիմ վար իտի :

Ճ.—Պիր չօգ ատամլար վար իտի :

Մէրգում պիր Թագըմ ատամլարըն իսիմլէրինի վէրիր քի պունլարըն իչինտէ Ժէնէրալլար, մապէյինճիլէր վէ սըրր քեաթիպլէր պուլընմագտա տըր :

Տիվան, իշպու մէնզարէէ հազըր պուլունանլարըն Թահրիրէն չէհատէթլէրինի ալմագ իչին սէրհալ սարաեա պիր զապիթ իրսալինէ գարար վէրիր, վէ պատէհու չահիտլէրին իսթինթագընա չուրու օլընըր : Շահիտլէր սաբահըն Արնաւուտ խատէմլէրինտէն օլուպ, ճիւմլէսի տէ Վէլի Մէհէմմէտին Փիքրինէ չէյթան կիրտիկինի եանի չըլդըրտըղընը սէօյլէրլէր : Դանլարտան սօնրա տիվան Վէլի Մէհէմմէտին գայնը օլուպ Եըլտըզտա պէքճիլիք իտէն Դէքիրի իսթինթագ իտէր :

Ս.—Տիվանտա սէօյլէնէն սէօզլէրէ պագըլըրսա, սէն վէ արգատաշլարըն, ճինաեէթտէն պիր կիւն էվվէլինտէն, եանի ճումա իրթէսի կիւնինտէն պաշլաեարագ Վէլի Մէհէմմէտին Փիքրինէ չէյթան կիրմիշ տէյի զանն իթմիշսինիզ . էյլէ օլտուղու հալտէ նի՞չին մէրգումու հապս իթմէտինիզ :

[illegible] միրալայի Նաիլհաթը իւզրէ, էվվէլա էֆսուն օգութթուրարագ մէրգումըն Փիքրինտէն ճինլէրի տէֆ իթմէք իսթէտիք, վէ պունըն իչին եէվմը մէզքիւր աքշամը մէրգումը մօլլանըն խանէսինէ կէօթիւրտիւք :

Ս.—Խանէսինէ կէօթիւրտիւկինիզ մօլլանըն իսմի նէ՞ տիր :

Ճ.—Մօլլա Մըրթաֆա :

Տիվան Մօլլա Մըրթաֆանըն ճէլպինի էմր իտիպ, պիր գաչ տագըգա սօնրա Մըրթաֆա կէլիր : Միւմայիլէյհ Թագրիպա 50 եաշընտա վագարլը պիր ատէմ օլուպ, պաշընտա տախի իւլէմաեա մախսուս պիր սարըգ սարըշ իտի : Դու զաթ պիլատէֆաթ հէյէթը տիվանը Թէմէննա իլէ րէսմէն սէլամլար :

Ս.—Ճումա իրթէսի կիւնիւ քիմի՞ էֆսուն իթտինիզ :

Ճ.—Օ աքշամը պիր չօգ ճինլի քիմսէլէրի էֆսուն իթտիմ, Փագաթ շիւպհէսիզ սիզ պանա մագսատընըզ ալէյհ. օլան Մէհէմմէտտէն պահս իթմէք իսթէյօրսունուզ : Փիլվագը մէրգումըն գայնը ճումա իրթէսի աքշամը քէնտիսինի պանա կէթիրէրէք, իւզէրինէ էֆսուն օգումաղլըղըմը իսթէտի : Պէն տէ Վէլի Մէհէմմէտի օտամա ալտըմ, վէ եալընըզ գալտըղըմըզտա ճինի չըգարմագ իչին լազըմ կէլէն տուաաեը սէօյլէտիմ : Մէրատըը բաղըր սատահըը, գայնը պէթէքրար մէրգումու նէզարէթէ կէթիրտի, վէ իգինճի տէֆա էֆսունլատըղըմտան սօնրա, պիչարէնին գաֆասընտա ճիննէթ օլտուղունա գանի օլտում :

Ս.—Սիզի պու խուսուսա գանի իթտիրէն մատտէ նէ՞ տիր :

Ճ.—Շու տուր քի չէյթանը թարտ իթմէք իչին մէրգումը նէֆէսլէտիկիմ սըրատա քէնտիսի տախի պունըրմա տօղրու բիւֆ բիւֆ իտէրէք իւֆլէմէկէ պաշլատը, վէ օյլէն պու իւֆլէմէնիզէ պանա նէ՞ եափմագ իսթէեօրսընըզ տէտի, օլ վագըթ պէն տէ, քէնտիսինէ պիր համայիլ վիրիրէք եօլա գօյտում : Օնտան պէրու մէզքիւր համայիլի իւզէրինտէ Թաշըմագ իսթէմէմիկինի, վէ պու համայիլին, գայնը Դէքիրին եանընտա գալտըղընը կէօրտիւմ :

Դու չէհատէթ զըլիպա տիվանը հարպըն Խալամ սըլալարը իլէ սամեյին իւզէրինէ Փէվգէլատէ Թէէսիր իթմիշ տիր : Կէօրիւնիւր քի Վէլի Մէհէմմէտին էֆզունճու Մըթաֆա էֆէնտի կիպի ալիմ պիր զաթ հագգընտա րիւաէթէ գուսուրտա պուլունմասը, վէ համայիլ իւզէրինտէ Թաշըմագ իսթէմէտիկի շիւպհէսիզ մաղնունը ալէյհինի պաչընտա ճիննէթ պուլունտուղընա տալա շիւպհէ պըրագմամըշլար տըր : Դանըն իւզէրինէ, Վէլի Մէհէմմէտ Թէքրար տիվանը հարպ հուզուրընա կէթիրիլիր :

Ս.—Մօլլա Մըրթաֆա սիզի էֆզունլատըղը կիւն սիզէ նէ՞ վիրտի :

Ճ.—Պիր համայիլ : Փագաթ պէն օ համայիլի իւզէրիմտէ Թաշըմագ իսթէմէտիմ :

Ս.—Նէ՞ եափտընըզ :

Ճ.—Դէքիր խասթախանէսինէ կէօթիւրտիւ քի հալէա օրատա տըր :

Բէյլէ—Շիմտի կիւրիւպ օ համայիլի պուլունուզ, վէ տիվանա կէթիրինիզ : Ֆիլվագը պիր սաաթ սօնրա մէզքիւր համայիլ բէյլէ թէսլիմ օլընտը : Դու համայիլ պիր քեաղըտ բարչասը օլուպ իւզէրինտէ Դուրանը չէրիֆին պազը աեէթլէրի քեթիպէ իլէ գոյպէճէ պիր Թագըմ ալայիմ րուհանիէ վար իտի : Տիվանը հարպ պու քեաղըտըն չիւպհէսիզ պիր իտաթ օլմագ իւզրէ քէնտի եէտինտէ գըլմասընը էմր իտէր :

Վէթալի փաշա, մօլլանըն տաէյլէտիկինիզ էֆզունլարըն Տոհիֆ օլտուղու, վէ հագըգաթէն մըլլի Մէհէմմէտի էֆզունլատըղընը հաթըրնտա Դուրանը չէրիֆ իւզէրինէ եէմին իտէրմի սինիզ :

Ճ.—Էվէթ, պուրատա տիվանը հարպ հուզուրընտա եէմին իտէրիմ, վէ էյէր պէնի ճամիյէ կէօթիւրմէք իսթէր իսէնիզ, օրատա տախի եէմին իթմէքլիկէ հազըրըմ : Մօսքովայի պէյէք օլան չալըշ, նէ պէնիմ գարշըսընտա, նէ ագրապամ, վէ նէ տէ տօսթըմ տըր : Վէ պէն անը գուրթարմագ իչին եալան պիր եէմին իտէրէք ճանըմը գուրպան իթմէմ :

Ս.—Մէհէմմէտի էֆզունլատըղընըզ վագըթ խանէնիզտէ քիմլէր վար իտի :

Ճ.—Բէք չօգ ատամ վար իտի, Փագաթ քեաֆֆէսինին իսիմլէրի խաթըրըմտա կէլմէեօր : Մօլլա ալթը քիշինին իսիմլէրինի վէրտիքտէն, տիվանը հարպ պունլարըն ճէլպինի էմր իթտի : Բէյլէ, Դէքիրէ, գայնը մօլլանըն պէյանընտէ վագը օլան հալէթը վէ Մէհէմմէտին օ միւպարէք զաթը նէ եօլտա զէվքլէնտիկինի մօլլա էֆէնտիտէն խապէր ալմըշ օլըր հալէ ելպէթթէ պէօյլէ պիր հալէ քէսպ մէրգումըն տիվանէ օլտուղու Փիքրինիզդէ Թաստիգ իթմիրմիզ օրմալը տըր : Իմտի պիր գաղա մուգա պուլուր գօրգուլըյա նէ՞ իչին սըլահլարը իւզէրինտէն սիլմամընըզ :

Ճ.—Մօլլա էֆէնտինին խանէսինտէն չըգտըղըմըզ էվվէլ մէրգումըն իւզէրինտէն բէտօլէր վէ եաթաղանըը ալմըղ իսթէտիմ, Փագաթ օ պէնի իթիպ խանէյի մէզքիւրըն տաֆասընտա եէրէ տիւշիւրտիւ :

Բէյլէ, մօլլա, մագնունը ալէյհին քէնտի գայնը եէրէ տիւշիւրտիւկինի սիզ տէ կէօրտիւնիւզ մի :

Ճ.—Խայըր : Պէն եօգ իտիմ քէնտի օտամտա իտիմ, վէ պու վուգուաթ սա աշաղըտա վուգու պուլտու : Փագաթ պիր տիւշմէք սէտասը իշիթտիմ, վէ մուախխարէն պու սէտա Մէհէմմէտին չէթիտէն Դէքիրի սուփաընը տիվարընա չարբմասը սէսի օլտուղունու խապէր ալտըմ :

Դու սըրատա մօլլանըն Մէհէմմէտի էֆզունլատըղը կիւն խանէսինտէ պուլընտուգլարընը խապէր վիրտիկի ալթը քիշիլէր տիվանը հարպա կէթիրիլտիլէր : Դունլարըն իչինտէ Մէհէմմէտին իքի բէֆիքլէրի օլան Օսման վէ Խալիլ նամ չախըսլար պուլընմագտա իտիլէր : Դունլար սըրա իլէ իսթինթագ օլընըպ, քեաֆֆէսի տախի Վէլի Մէհէմմէտ իլէ Դէքիրին արասընտա վուգու պուլան գավկա մատտէսինի, պաղըլարը կէօղլէրի իլէ կէօրմիւշ կիպի, վէ տիւքէրլէրի իսէ, եալընըզ չամաթա սէսի իշիտիշ Թարըղընտա Թաստիգ, վէ Մէհէմմէտին էֆզունլանմագ իչին մօլլանըն սատրընտա չըգարտըգլարընը կէօրմիւշ օլտուգլարընը իգրար իլէ տիլէր :

Իչպու միւխթէլիֆ չէհատէթլէրտէն սօնրա մօլլա Մըրթաֆա տիշարը չըգմը :

Բէյլէ—Դէքիրտէն մաատա չահիտլէրի վէ մաղնունը ալէյհ օլանլարը տիշարը չըգարըրըզ : (Դէքիրէ) Դէքիր, գայնըն սիլահլարընը իւզէրինտէն ալմագլըղը մուվաֆֆագ օլամատըղընըզ հալտէ նէ՞ իչին պազար կիւնիւ սէրպէսթէ տիշարը չըգմագ սիլահլարը իլէ կէզմէսինէ մուվաֆագաթ իթտինիզ :

Ճ.—Մէրգումըն կէզինմէքլիք Թաավվուրունը պէն պիլմէեօրտըմ, վէ խալի պիր մահէլլտէ իսէ պիրլիքտէ սիլահ իլէ նէզտան ալըմա պէհանէսիյլէ սիլահլարընը իւզէրինտէն չըգարմագ իւզրէ մէրգում Մէհէմմէտի պիրլիքտէ գըրը կէօթիւրմէկէրի խուլուսընտա Օսման վէ Խալիլ իլէ գարար վիրտիք :

Վէթալի փաշա, Դէքիրէ, Օսման իլէ Խալիլէ իշ պու կէզինմէք Թասավվուրընը Դէքիրինիզ իթմիյինիզմէ նէ՞րէտէ իտինիզ :

Ճ.—Հէնուզ մօլլա էֆէնտինին խանէսինտէ իտիք :

Ս.—Շիշլիյէ կիթմէք իչին մէրգումըն օրատա մը Հազըրլըգ իթտիլէր :

Ճ.—Էվէթ էֆէնտիմ :

Ս.—Սիլահ իլէ նէջտան ալմագըը միւշքիւլիւթլը պէրապէրինիզտէ տիվէր քիմսէլէր վա՞ր մը իտի :

Ճ.—Էվէթ. չէհատէթլէրինի տիվանը հարպ օլտըղընըզ Դէքիրլէր վար իտի :

Բէյլէ Դէքիրին տիշարը չըգարըլմասընը, վէ գէլբ օլընան չահիտլէրին Թէքրար իչէրի կէթիրիլմէսինի էմր իթտի :

Մէրգումըն չահիտլէր Դէքիրին իֆատէսինը Թաստիգ իթտիլէր :

Դուրաճըգտա Եըլտըզ քէօշքինէ կէօնտէրիլէն զապիթին, պաշքատէ նոթալ օլընան մէնզարէյի կէօզլէրի իլէ կէօրէն մարէֆի հիւմաեուն մէմուրլարընըն Թաղրիրէն չէհատէթլէրինի ալըպ կէթիրտիկի րէյլէ պիլտիրիլիր : Օն ալթը իմզալը չամիլ օլան պու չէհատէթնամէ Թարաֆընտան տիվանը հարպ մուվաֆագ էթտիկինտէն սօնրա մէզքիւր չէհատէթնամէ, Արնաւուտ Ալինին իֆատէսինը Թաստիգ կյլէմիշ տիր :

Մուախխարէն մէճլիս Թէյէֆեք բէնճշէնպէհ կիւնիւ միւզաքէրաթընա տէվամ իթմէք իւզրէ տաղըլմըշ տըր :

(Դէվամը վար)

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՕՐԹԱՔԵՕՅՏԷ ՄԷՔԹԷՊԼԵՐ

([illegible])

Մէզքիւր էրքէք չօճուգլար մէք-

թէպլիսէն չըղըլըղաա գըլըր մէքթէպլինէ կիթտիք ։

Պու մէքթէպլին էպնիյէսի ֆէնա տէյիլ իսէ տէ, պաշըլճա պիր գուսուրու վար իսէ քի, չօճուգլար իչին օյնաեաճագ սըչրաեաճագ պիր պաղչէսի եօգ տուր, պու իսէ էն զիեատէ իգթիզալը օլան պիր չէյ տիր ։

Պու մէքթէպտէ ալթմըշ նէֆէր գատար չակիրտան պուլունմագտա օլուպ, պունլարա Էրմէնիճէ վէ Ֆըրանսըզճա լիսանլարըտան պաշգա, ճօղրաֆիա, րագամ վէ էմսալի տահսիլ տէրս վիրիլմէքտէ իսէ տէ, բէսիմ վէ միւզիգա, վէ լահըզը էլ հիւնէրլէրի տէրսլէրի վիրիլմէքտէ տէյիլտիր ։

Էլ հիւնէրլէրի տէրսլէրի իչին էսէֆ ճայիզ տէյիլ տիր, չիւնքի պիզ Թէճրիւպէ իլէ պիլիրիզ քի, գըզլար, վէ պիլխասսա Իսթանպօլտա, Թա քիւչիւքլիւքտէն պաշլաեարագ, պիրպիրլէրինտէն, մէքթէպէ կիթտիքլէր տէ կիթմէտիքլէր տէ, էլ հիւնէրլէրինի, բէք պէհա էօյրէնմէքտէ վէ էօյրէնէպիլմէքտէ տիրլէր. չէօյլէ քի, մէքթէպլէրտէ հէմ բարապար սարֆ խոլիպ, վէ հէմ տէ վագըթլար Թէլէֆինէ իհթիեաճ գալմամագտա տըր ։ Ֆագաթ պունտա տա չաեանը տիգգաթ պիր չէյ վար տըր, տիւքիշ իլէ պէրչմէք էօյրէթմէքլիք, էլ հիւնէրլէրի պըրաքընտա Թամամըյլէ տըր, պու իսէ չէյ գըզլար իչին էն զիեատէ լիւզումլու օլան չէյլէրտէն օլտուղունտան, հէմ հօճալար ճէպիլլէ տէրս վիրիլմէքիւք, վէ հէմ տէ լահըզը սուրէթտէ տէրս վիրիլիւպ չալըշմագըղըզը ալըշտըրմագըղը էյլէմէյէճէքտէն տիր ։

Ռէսիմ իլէ միւզիգա խիւնէրի տախի գըզլար իչին բէք իգթիզալը չէյլէր օլտուղունտան, պիր վագըթլար պուլունմագտա իքէն, չիմտիլէրտէ իսէ պուլունմամագը, հատտէն զիեատէ չաեանը Թէէսսիւֆ տըր ։

Վէ զարիֆ էսէրի չըրըզը տըր քի, պու չօճուգլարտան ամմիմի նէֆէր գատարը, քէնտի խանէլէրինտէ, բիւսմօ տէրսի ալմագտա իմիշլէր ։

Աշկըրտի նէֆէր չակիրտանըն բիսամօ հօճասընա վիրտիքլէրի բարալար, էկէր մէքթէպէ վիրիլէճէք խասսէթէն պիր հօճա կէթիրիլէճէք օլսա, չօճուգլար հէմ զիեատէ էօյրէնիրլէր, վէ հէմտէ մէլարըն սայէսինտէ, պագը խոմիխատը պուլունան սայիր չօճուգլար տախի տէրս ալապիլիրլէր ։

Անլաշըլըրըղընա կէօրէ, չօճուգ բէտէրլէրի, էվլատլարը, էկէր պըրըճա էվլէրինտէ տէրս ալըրլար իսէ, զիեատէ չէյ էօյրէնիրլէր զանն իթմէքտէ օլմալը տըրլար, հալ պու քի պու իթիգատ խանըլըշ տըր, միւզիգա էօյրէնմէքլիք իչին էլքէմիյէթթէն օլան չէյ խալընըզ չալըշ վէ չալըշմագ օլմաեըպ, իլլա պաշգալարըն չալըղըղընը տա տիյնէմէք տիր, չիւնքի, էլ վէ բարմագ գատար գուլագ տախի չալըշմալը վէ վէ ալըշմալը տըր ։

Վէ մէքթէպտէ միւզիգա տէրսի ալմանըն պաշլըճա պիր ֆայտէսի տէ չու՞տուր քի, չօճուգլար տահա զիեատէ չէվգ իլէ չալըշըրլար, չիւնքի բէգապէթ Թապիի պիր չէյ տիր, հալ պու քի էվլէրինտէ միւզիգաեա չալըշըրտըղըլարընտա, տինլէեէնլէր պուլունմատըղը իչին, լագըմ կէլտիկի գատար չէվգ ու ղայրէթ կէլէմէյէճէքլէրի չէօյլէ տուրսուն, հաթթա իւզէրլէրինէ սըգընթ կէլմէսի տախի իհթիմալտէն տիր ։

Պունտան տա գաթինալար, միւզիգա տէնիլէն չէյ խալընըզ չալմագլա օլմաեըպ, իլլա չալըրմագ, վէ եախօտ օգումագ, եանի սէս միւզիգասը տախի պիլիքտէ պուլունմալը տըր, վէ պունտա չօգ մուհաֆէնէթ վար տըր, պիրինճիսի սէս միւզիգասը էն կիւզէլ վէ էն զիեատէ մուգատտէս վէ միւէսսիր պիր չէյ տիր, վէ իքինճիսի, իչլէրինտէ պուլունան կիւզէլ սէսլէր ղայպ օլուպ կիթմէքտէն իսէ, սագլամ չըգան կիրան պահա պիր էլմաս բարչասը կիպի ղահիլ չըգարագ իլէ նարամիշ օլուր, զիրա, կիւզէլ սէս տախի, Հագգ Թաալա Թարաֆընտան իհսան օլունմուշ էն պիւյիւք նիյմէթլէրտէն պիրի օլտուղու կիպի, պիր ճէմիյէթ վէ պիր միլլէթ իչին, վէ պիլխասսա սահիպի իչին պիւյիւք պիր մէնֆաաթ տըր, վէ իսթիճնիւ սախի, մէքթէպտէ սէս միւզիգասը տէրսի վիրիլմէլինտէ, հալէ չօճուգլար խալընըզ սօլօ օգումագլըղը էօյրէնմէյիպ, իլլա պիր գաչ սէս իլէ գօրօ Թէչքիլ իթմէքլիկի, վէ էնվայի կիւզէլ պէսթէլէր Թէրէննիւմ իյլէմէքլիկի Թալիմ իտէրլէր քի, պըԹըղ էօյլէ պէսթէլէրին, նէ՛ գատար մուհասսէնաթըլըղը վէ ֆայտէլէրի պուլունտուղու Թարիֆէ հաճէթ կէօրմէյիզ ։

Զիեատէսիյլէ չաեանը Թէէսսիւֆ տիր քի, պունտան օն պէշ սէնէ էվվէլ պաշլանարագ, մէզքիւր մէքթէպ իլէրու կիթմիշ, վէ պիր գաչ սէնէ էվվէլլէրի կէլինճէյէ գատար, կէրէք միւզիգա վէ կէրէք բէսիմ իգսամը վէ տէվամ խոլիմի, իքէն, չիմտի իսէ տահա զիեատէ իլէրու կէօթիւրիլէճէք իքէն, մաղաշալի օլարագ, պիւթիւն պիւթիւն Թէրք խոլիմիշ տիր ։

Պիթթաապի պու կէրի կէրի կիտիչէ պաշգա պիր սէպէպ կէօսթէրիլմէյիպ, անճագ «Փարա եօգ տուր» սէօյլէնմիշ օլան լագըրդը մէյտանէ կէթիրիլէճէք տիր ։ Հալ պու քի պիզտէ տէրիզ քի, էկէր պէօյլէ ֆայտէլէթլէրճէ, էհալիմիզտէ, վէ խուսուսիյլէ զէնկինլէրիմիզտէ, տոյղու վէ ղայրէթ տէրքեար օլաճագ օլսա, չիմտի էվվէլտէն զիեատէ բարա պուլունմաք անլաշըլաճագ տըր ։

Հէր քէս պիլիր վէ ագըլ վէ վիճտանը չէհատէթ իտէր քի, պու սէօյլէտիկիմիզ էն պիւյիւք պիր սահիհլիք տիր. զիրա, օ զէվգ ու սէֆահա վէ պալօլա վէ սօարէյէ կէլինիքտէ, բէք չօգ բարալար մէյտանա չըգարըլը կէօրիւլմէքտէ տիր ։

Օրթագէօյտէ պուլունան սահիպ սէրվէթլէր, մէզքիւր մէքթէպին պու Թահրումիյէթինտէն ազատ զիեատէսիյլէ մահզուլ սաեըլըր տըրլար. վէ էկէր չան ու չէրէֆլէրինի Թանըրլար վէ սէվէրլէր իսէլէր, մէզքիւր գուսուրուն տէֆինէ հիմմէթ իթմէլի տիրլէր ։

Հէլէ չունճա մէմնուն օլտուղ քի, մէզքիւր մէքթէպտէ, պաշըն ֆիզիք տէրսի տախի վիրիլմէքտէ օլտուղունտան, պիր գաչ բարչա ֆիզիք ալէթլէրի պուլունմագտա տըր. ֆագաթ, եօղըտ քի, անլաշըլըրըլնա կէօրէ, մագտարի քիֆայէտէ էչէմմիյէթ վիրիլմէքտէ օլմամալը տըր ։

Ֆիզիք վէ չիմի տէրսլէրի տախի, Թէրպիյէ միւզիգա վէ բէսիմ տէրսլէրի կիպի, մասաֆ վէ մահէլլի սուրէթտէ բէք միւհիմ վէ միւֆիտ չէյլէր օլտուղունտան, ումում միլէթիմիզ մէքթէպլէրինտէ, հէրչէպատտապատ մէզքիւր տէրսլէրին իԹամընտա հիմմէթ օլունմասընը Նասիհաթ իտէրիզ ։

Մէզքիւր մէքթէպտէ մէմնուն օլաճագ մէրթէպէտէ Թէմիզլիք, վէ չօճուգլար իւզէրինտէ տախի ուլում ու ֆիւնունճա արգու պայրէթ վէ իսթիտատ կէօրմիւշիւզ տիր ։

(Տէվ-Գ)

---

22 մարտ 1880 Էվէրէկ-Ֆէնէսէ

. . . Միւէյլիֆ,

Վան, Պայազիտ վէ Ալաշկիրտ գահթզէտէկեանըն ահվալը բէրուչանլըգլէրինի ղազէթալարտա օգուեան ազ չօգ վիճտան Թաչըը օլտուղու հալտէ, բիդգաթէ կէլմէքէ մուհալ գալիրլիւտէն օլտուղու միսիլլու, էհալիմիզ տախի հէր նէ գատար մէրհամէթիզ օլսա պիլէ, չու աֆէթին Թէհամմիւլ օլունմագ պիր հալ օլտուղունու կէչէն սօգուան սէնէսինտէ պուրաճա վուգու պուլան գահթ հալինտէն հալի իլէ միւթէէսիր օլաճագը, վէ պու պագտէ կէրէք ղազէթալարտա օգունան Թէչվիգաթ վէ կէրէք Սըրազան Պատրիարք Հազրէթլէրի ճանիպինտէն Դայսէրիյէլէ խրալը օլունուպ տա օլատան տախի գօմիթէյի մախսուս Թարաֆընտան սուրէթի պիլ խըրաճ գասատրտըգլա կէչէն կիւնտակ էհեղեցիմիղ տէրունիմաէ օգունտուղունտա, գաթ գաթ Թէչվիգ օլունտուղունտան ճիհէթլէ, պուրաճա տախի պիր գօմիթէ Թէշքիլ օլունտու ։

Գօմիթէմիզին իլք իչի ճիվար գաբիյէլէրտէն մախսուսէն Թէչվիգի Թահրիրաթ իլէ տաէվէթ չըգարտըգտան սօնրա նէֆսի գասապատա պիր խանէ տէֆթէրի ըչըլմա օլունուպ, 15 կիւն զարֆընտա կէրէք սախիլ վէ կէրէք ճիվար գաբիյէլէրին իհսանլարը տէր Թօթ օլունմուշ տուր ։

Իհսանէն հասըլէնտա օլանլարըն միւնֆէրիտէն էսամիլէրինի պիլտիրմէք էհլիլիղին միւսաատէ իսէմէյէճէկի միւլահազէսինէ մէպնի հաճանթ կէօրիւլմէնիպ, Էսջէրէտ ղըչըմլար պէր վէճհի զիր պէեանը Թէնսիպ կէօրիւլմիւշ տիւր ։ Շէօյլէ քի.

Սիմ մէճիտ 20 ղ.չ.տան

2620	ղ.չ.	նէֆսի Էվէրէկտէն
2020	«	Ֆէնէսէտէն
565	«	Զօմագլը գարիյէսինտէն.
395	«	Ինճէ սու «
——		
5560	«	
60	«	Թէնզիլ մէպլաղը մէգպուրի Իսթանպօլա՞ չըգարմագ իչին բօլիչա պաշանէսի
——		
5500		

Ճէման պէշ պին պէշ եիւզ ղ.չ.ա պալաղ օլտուղու հալտէ, պու քէրրէ պաբօլիչա 275 ատէտ սիմ մէճիտ Իսթանպօլտա գահթզէտէկեանը մախսուս գօմիթէսի ճանիպինէ իրսալ օլունմուշ վէ Թօմարգալա կէօնտէրիլէն մէմուր հէնուզ վիրուտ իթմէտիկինտէն, էկէր Պայսէրի իւզէրի չըգարտըլմասըպա պու պահա կէչտիկինտէ անըն տախի չըգարըլըճազը ։

Միւէյլիֆ էֆէնտի, իչպու մէքԹուպիմիզի զաթը միւլքէթբէրվէրլէրինէ իրսալիմիզտէն մագսատ էվվէթ պիրինճի ղազէթայի միւթէպէրէնիզին պիր նիւսխասընտէ տէրճի իչիւն իսէ տէ, սօնրա միւբաարէքզ էօյլէմէք Թարզընտա իլան օլունմագ իւզէրէ տէյիլ տիր, չիւնքի աֆէթին տէրէճէսինէ նիսպէթէն չու իհսան ճիւզիհաթ սահրլաճաղընտան տէյիլ էօյլէմէք իլլա ուխսատ ճայիզ տիր. անճագ չու ուղուրտա էհալինին մէրհամէթինի Թէչվիգ խոճճիլէր հագգընտա իֆայի Թէչէքքիւրիմիզ իլէ պէրապէր պուրաճա տէրունէթ օլունան խանէնին Թէհէմմիւնին էրքէքլէրտէն զիեատէ գատընլար Թարաֆընտան Թէչքիլ օլունան գատըն գօմիթէլէրի պէօյլէ զայրէթ իպրազ իթմիչ օլտուղլարընտան, ումումու պիր իպրէթի հաաէնէ օլմագ իչին օլտուղունտան մէքթուպիմիզին ղազէթամըզա տէրճինէ քէմալը մէմնունիյէթլէ գալըրինըզի չիւպհէտէն միւթալանըն պիլէրէ գալըրըզ խօշբը... իլէ միւֆթէխիր.

Էվէրէք-Ֆէնէսէ գօմիթէսի Թըրֆըն.

Ատանաղսը Ատանասլըա
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

ԿԻՃԷ ՍՈՒԼԹԱՆԸ

(123)

—

տէ,պանտնպա պէքրալէր իլէ կիճէտէն զիեատէ բահաթ պիր վագըթ կէչիրմիշ իտի, չիւնքի պիշարէնին տէրտ ու միհնէթինէ պիր իմտատ գարըշմագտա օլուպ, վագտա պու իմտատ, բէք ճիւզի, բէք միւչքիւլվէշ վէ բէք գարարսըզ պուլունմուշ իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի մէրգումա ազ չօգ գուվվէթ վէ ճէսարէթ վիրմիշ իտի ։ Մէրգումէնին տը Սիմէօնըն գանտըրըլմագըղը բէք միւչքիւլ օլտուղունու պիլմէզ տէյիլ իտի, չու գատար քի, էկէր մարքի տը լա Թուր-Լանտրի, Բէրժանըն ճինաեէթի խուսուսունտա խուպաթը մաառիֆէյի հէնուզ եէտիրնտէ սազլամըշ օլուպ, պու խայաթը մէյտանա չըգարմագըլըղը, վէ քէնտի չահատէթիլէ անը իլթիզամ իթմէքլիկէ մուվաֆֆագ օլուր իսէ իտի, Մ. տը Սիմէօն էյլէթթէ հագըղաթը հալէ վագըֆ օլուր, վէ ժան տախի էօլումտէն տահա զիեատէ ֆէնա օլան պիր Թէհլիքէտէն, եանի նամուսսուզ պիր փիմէնին զէվճէսի օլմագ Թէհլիքէսինտէն գուրթուլարագ, պիրինճի նիչանլըսընա իսատէ գըլընըր իտի ։

Րընէ, պու չէյլէրի քէնտի քէնտինէ Թուչիւնտուկիւ սըրատա, սէվինճինտէն Թիթրէր իտի, ֆագաթ չու մէսէրրէթ պալուշ իւմիտին տարաֆըննա, պաղըն տախի «քիմ պիլիր գօնթ տը Միւսապըն տասանըֆաարըզընը, քիմ պիլիր մարքիինին ճինաեէթ իսպաթընը ղալիպ իթմէտիքինի, վէ զիւքրինի տախի ունութմամըշ օլտուղունու, մէլհաըը քիմ պիլիր Բէրժանըն, քէնտի ալէյհինէ վուգու պուլան իսնատըթը, տէլայիլի միւսպիթէ իլէ ճէրհ ու Թէքզիպ իթմէկէ ճէքիլմիտէճէք, մէզքիւր իւմիտին իսխալըթ վէ բիւտա նէտիմէտէն պիր չէյ օլաճազը պիրտէն պիրէ ֆիքըրինէ հալը օլուր իտի ։

Մէրգում տէլիգանլը պու միւլահազա իւզէրինէ պիր միւտտէթ տէրիւանք մէյուսիյէթթէ գալըր, մուախխարէն էնինէ պագը Թէսլիպախշ իւմիտլէր իլէ մէզքիւր էսէֆ օլունաճագ հալինի ունուտուր իտի ։

Րընէնին գալպինտէ իչպու մէսէրրէթ վէ մէյուսիեէթ առայզըլարը պիրի պիրինէ Թաագըպ իթտիքլէրի սըրատա, նաղարը տիգգաթը իսէ, պիր սէնէ էվվէլ ժան տը Սիմէօնէն պամըշ օլուպ, ալթուն պիր զինճիր իլէ պօղազընա ասմըշ օլտուղու մէտալիօնինին քիւչիւք Թասվիրինտէն ապա պըրըլմամագտա իտի ։

Մէրգում, մէզքիւր Թասվիրի համիլ օլան միտալիօնու, քէնտի գարըշըըընտա, մասա իւզէրինէ վէ իւքի չամտան արասընա գօյմուշ օլուպ, Նասըլքի տէսիւ, կէօզլէրինի ասլա իսթինասէն անըրմամագտա իտի ։

Պիրտէն պիրէ պու տէլիգանըլնըն ղուլագլարընտա բէնկի սօլաու, վէ միհն ու մէչաղզալըգընա պիր եէնի իզտիրապ տահա իլավէ օլունտուրագ,

—Էկէր Ժան, տէտի քէնտի քէնտինէ, պէնիմ իչին պիլտիրիլմէյին զայպ օլմուշ իսէ, պէն տէ քէնտիսինի Թասվիրինէ վարմագ գատար օրթատան նապէտիտ իյլէեէճէյիմ ։ Հիչ տէյիլ իսէ, պու սուրէթլէ, իշպու Թասվիրի էօրմէք վէ իւզէրինէ կէօզ եաշլարը տէօքմէք էչէտտի աղըլաշըլմանտան գուրթուլմուշ օլուրում ։

Շագաթ պուն վագըթտա Րընէ, քէնտի հէնէճան իլէ քէնտի քէնտինէ չու ճէվապը վէրտի.

—Խա՛յը, խա՛յը, պու եօգ Թուլմամաեաճագըմ, չիւնքի պէօյլէ պիր ֆէտաքեարլըղա լիւզում գալմէքթի Թէհամմիւլ իտէմէզ ։ Պիլալքս հագգըլա պէնիմ օլան չու խայինէյի իւզէրիմտէն ալըաբըմանաճաղըմ քի, մէզարա կիրտիքէն սօնրա պիլէ, տօնտուրուլապէհիլմ իւզէրիմտէ պուլունպար ։

Րընէ քէնտինիճէ պիր գարար վիրմիշ օլուպ, պու գարարընը ֆէրտասը կիւն սապահլայըն մէվգի իճրայա գօյմագ նիյյէթինտէ իտի ։

Ֆիլվագի իրթէսի կիւն, սապահ օն բասալարընտա, մէրգում, ժիւսապ գօնագընտան հարէքէթլէ, պիր քիրա արապասընա բաքիպ օլտու, վէ Բլաթրիէր սօզագընտա վագը, միւսատէթ մէրտուսէն պէրու Թանըրըղը բէսսամ Ցօյյէնին խանէսինէ կիթտի ։

Հիքեաեէսինի իթմամ իլէ մուգաթթալար զէմանընտա, պու կիւնքի կիւն իսէ պիւսալաթին սնչուտուրմուշ օլան Ցօյյէն, մէչհուր պիր բէսսամ օլուպ, նիչէ պիւյիւք զաթլար վէ հիւսէնտա գատընլար, ալթուն պահասըյլա քէնտի րէսիմլէրինի մէրգումա չըգարթըրմագլըղը պիր չէրէֆ վէ պիր իֆթիխար աատ իտէր իտիլէր ։

Պու զաթ, անճագ օթուզ եաչընտա օլուպ, սիմաըը կիւզէլ, պօեու պօսու պիչիմլի, վէ Թավըր ու հարէքէթի Նազիք իտի ։ Մէրգում հէր քէս Թարաֆընտան սանաաթը ճիհէթիյլէ մէտհ ու սէնա օլունուպ, բէք չօգ ագչէ գազանըր, ֆագաթ ճէօմէրտճէ սարֆ իտէր, միւքէմմէլ պինալարտա սաքին օլուր իտի, վէ ալէա պէյքէլլէր վէ խըզմէթքեարլար սագլարտը, ֆայրիգասը սալօնլարընտա միւթամատի զէնաֆէթ վէ զիյաֆէթլէր վէրիր, վէլհասըլ պիւյիւք պիր զաթ կիպի զաեէթ տարատ վէ սալթանաթ իչինտէ իմրար էյլէր իտի ։

Ցօյյէն, Բարխաէ Բլաթրիէր սօգագընտա, պու կիւնքի կիւն օն իքի գատար զէնկին ֆամիլեալարըն բահաթճա իւքեան խանէլէլէճէքլէրի վարի պիր գօնագտա սաքին օլուպ, քէնտի ֆայրիգասը տախի պու գօնագ ասխըլինտէ պուլունմագտա իտի ։

Հէր նէ հալ իսէ, Րընէ, մէրգում բէսսամըն խանէսինէ կէլիպ, վէ խատիմի իչար իթմէսի իւզէրինէ իչէրի կիրմէսինտէ, Ցօյյէն սաֆիճէ, ֆագաթ զըյմէթտար պիր էլպիսէ կիյինմիշ, վէ ֆայրիգասը տէրունինտէ, պիր ալչագ սանտալեէ իւզէրինէ օթուրմուշ օլուպ, Թամիր չըգարմագտա իտի ։

Ցօյյէն, Րընէէ ֆէվգէլատէ հիւրմէթ վէ տօսթլուգ իղհար էյլէտիկինտէն, մէրգումուն իչէրի կիրմէսինի կէօրտիւկինտէ, հէման Փըրչալարը պօեա Թապագընը եէրէ գօեուպ, խօթլուպալինէ կիթտի, վէ Ինկիլիզճէ էլինի սըգարագ,

—Օ՛, խօշ կէլտինիզ, աղիզիմ մարքի, տէտի, հա՞նկի բիւզկեար էստի տէ, պիր սէնէյի միւթէճավիզ զէմանտան պէրու քէնտինիզի ունութմուշ օլտուղունուզ սիզին աճիզ բէսսամընըզըն խանէսինէ Թէշրիֆ իթտինիզ ։

—Աղիզ ուսթատըմ, սիզ բէք ալա պիլիրսինիզ քի, տէտի ճէվապ վիրտի Րընէ, պէն չօգ աքշա Պարիզէ կէլտիմ, վէ պու քէրրէ վիբուտիմ իսէ, անճագ գըրգ սէքիզ սաաթտան պէրի տիր, վէ պու կիւն կէլիպ սիզի պուլմագըղըմ, չաեանը Թէէսսիւֆ պիր սէպէպ տիր ։

—Ֆիլհագիգա, տէտի Ցօյյէն միւէսսիֆ պիր սէսա իլէ, չիմտի սի-

ԻԼԱՆԱԹ

ՖՕՌԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱՍԿՕՊԷ

ՊԱՐՕՆ ԼԸ ԳՕԳԻ ԾԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ

Մէ... Կ. Խ...

Նախկին աշակերտ Կայս. վարժարանի

ՁՕՆ ԱՌ

Մկրտիչ էֆէնտի Մ...

Ֆանսայի արդի հռչակաւոր վիպասան Ֆօռթիւնէ տիւ Պուասկօպէի այն պատուաւոր կարգի հետաքրքրաշարժ վիպասանութեան , որ դասական ամենաերեւելի խնդրով մը կը զբաղի , Ա. մասն 'ի լոյս ընծայուած է ու կը գտնուի բոլոր Հայ գրավաճառաց քով , ու կամուրջին գլուխը Ջրավաճառ Պօղոս աղայի խանութն 'ի գին մէկ քառորդ մէճիտ։

Այս ամենաուշագրաւ գործին միւս մասերը հետզհետէ պիտի հրատարակուին սուղ ժամանակի մէջ ։

ԱԼԷԱ ՍԷԼԱՆԻՔ ՇԱՐԱՊԸ

Խըթանպօլտա Կիւմիւշ գարշըսընտա վագը Սըրաճը խանընտա, ալէա Սէլանիք ազաւմօս շարապլարը սաթըլմագտա տըր ։

Ջինկեանէ Դըզըրըն ճն աէօրանինճի ճիւզի չըքմըշ օլուպ , վէ թէզմիլ թարզըն կէրէք մոտիլ պատամըզտա վէ կէրէք քըմաթլըրըտա սաթըլմագտա օլտուղունտան , վէ մըզգըր քըմաթը օդալանլարըն քեաֆֆէսի տախի թէլէզզիւզ խանէլէք մէմնուն գալընդըտա պուլունտուգլարընտան , կիւզէլ րօպան օգումագ արզու խաննըլէրին , իշթիրասընտա հիմմէթլէրինի արզու վէ տամեր խնդրից ։

ԹԸՊԳԸ ԷԼՄԱՍԱ ՊԷՆԶԷՐ ԹԱՇԼԱՐ

Իշ պու թաշլար պիւթաւն պարլագ օլուպ , սու կիպի պէրրագ վէ սաֆ էլմասըն անճագ մէճրիւպէ իլէ ֆէֆրիգ օլունապիլիր։ Պէտէլինի ալտըգտան սօնրա, խաթէնէնէ, սօղրուտան սօղրուսը , կէօմիւշ վէ նավլունը պէտէլի թարաֆըմըզտան թէտիյէ օլունմագ շարթըյլա իշ պու թաշտան կէօնտէրիրիզ։

18 գրամըը պիր ալթըն եւղիւք 18 ֆրանգ

18 գրամըը պիր չիֆթ քիւբէ 18 ֆրանգ տըր։

Գանիպար թեզգէ եօզալըպտա բէտէլի կէօրիւլէն եւզիւք վէ քիւբէ կիպի տիր ։

60 սանթիմիւր բօսթա բուլու մուզ ալընընտէ , իշ պու էլմասլարըն բէօյիւքլիւ ալթիւմնի կէօնտէրիրիզ։

Մէքթուպ եազմըշար չու ատրէսէ մէքթուպ եազմալը տըրլար։

Jules Lutzé,

Paris, 16. Boulevard Voltaire.

ՏՕՂԹՕՐ

ԾԻԼԱԼԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻ

Տօղթէօրու մումայլէյհ , սաղըր վէ ճեճ իւրէ , եալընըզ Ֆրէնկի վէ պէլ սօուգլուղու, վէ ումում աչէամըը թէնասիւլիյէ (Ծննդական գործարանաց վիրաբուժութեան) , վէ խորար եօլլարընտա տայիր խասթալըգլարա տիւչար օլանլարըն էմրի թէտավիլէրի իշին , հէր կիւն սաաթ ալթըտան օնա գատար ,, Պաղչէ գափուսընտա Համիտիյէ թիւրպէսի գարշըսընտա վագը 32 նումերօլու Մինասեան Վիչէն էֆէնտի էճզախանէսինտէ , վէ բաղար կիւնլէրի տախի , Պէյօղլունտա Սագըզ աղաճը ճառաձսինտէ վագը 27 նումերօլու քէնտի խանէսինտէ , քէյֆիյէթլէրի գապուլ էթմէքտէ տիր ։

ՄԻՒՆԹԷԽԻՊԱԹ ԻՒԼ ԷՇԱՐԸ ՊԷՐԿԻՒՋԻՏԷ

ՀԱՅԸՆՏԻՐ ՔԵՐԹՈՒԱԾՔ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՔ

Հանդերձ կարեւոր գիտելեօք և բառից ծանօթութեամբք

ՄԻՀՐԱՆ Պ. ՍՐԱՊԱՃԵԱՆԸՆ

Մարիֆէթիյլէ ճեմ ու թէրթիպ օլունմուշ տուր

ԾԻԼՏԻ ԷՎՎԷԼ

Եւուլ ալթմըշ սահիֆէտէն իպարէթ օլուպ , վէ էնվայի թիւրքճէ չէվիրմելէր մինասիպ պուլունան պու քիթապ , քիթապճըլարտա պուլունմագտա , վէ պիրէր չէյրէք մէճիտիյէ սաթըլմագտա տըր ։

SIROP ET VIN DE DUSART

Տիւսարըն , Լաքթօ-Ֆօսֆաթ տը Շօնամ էճզալը իլէ թէրթիպ օլունան շուրուպ վէ շարապը , ըէնքսիզ վէ զայիֆ քէմիքլի չօճուգլարա , վէ սէրրիլմէքտէ օլան գըզլարա , զայիֆմիզաճ գատընլարա, կիւմիւշ սիւտլէրի պուլունմագ արզուլէնէն սիւտանալարա , եէչիլ խաստալը օլան չօճուգլարա , խասթալըգտան հէնուզ չըգանլարա , զայիֆլէնմիշ իխթիյարլարա , կէօյիւս խասթալըգը օլանլարա , վէ եէմէյի կիւճ հազմ իտէնլէրէ , եէմէք եէմէյէ իշտահը օլմայանլարա , վէ զայիֆլիք վէ գուվվէթսիզլիքտէ գարար գըլան պիլճիւմլէ խասթալըգլարա , Բարիզին հէքիմլէրի մէզքիւր իքի մուալիճէյի թավսիյէ իտէրլէր ։ Գըըլան քէմիքլէրի տէ եէրինէ կէթիրիպ վէ եարալարը գուրութմագ գապիլտիրլեր ։

SIROP

DE QUINQUINA FERRUCINEUX

De Grimault et Cº

Բարիզ էճզաճըլարընտան Կրիմօ վէ գումբանեասընըն չէլիքլի վէ գընագընալը շուրուպու .

Տիմաղա խօշ կէլէն իշպու պէրրագ շուրուպտա , ինսանա գուվվէթ վիրէն գընագընատան մատատա , դամըրն պաշըըըգ անսօրընտան օլան չէլիք տախի վար տըր ։ Բարիզին էն մէշհուր հէքիմլէրի, ըէնքսիզլիք իլէ մէք , վէ կէնճ գըզլարըն վէճուտլէրի սէրրիլմէսինի գօլայլաթմագ , վէ գուվվէթտէն տիւշմիւշ տատամլարա գուվվէթ վիրմէք իշին , մէզքիւր շուրուպու իսթիմալ իտէրլէր։ Գատընլարըն էքսէր տէֆա տիւշտիւր օլտուզլարը գանըզըգ , վէ Լէօգօրէ թասմիր օլունան գատընլարա մախսուս խասթալըգտան նէշէթ իտէն, վէ թէհամմիւլ օլունմազ տէրէճէտէ օլան մըտէ ազրըլարըըը անինտէ տէֆ իթտիրիր կիպի , գատընլարըն տէֆայիր նիզամընտա տէվամ իթտիրիր վէ գօլայլաթտըրըր ։ Ըէնքսիզ , լիմֆալը, վէ սըրաճալը չօճուգլարա տախի հէքիմլէր պու շուրուպու վիրիրլէր ։ Վէհասըլ իշպու շուրուպ , իշտահը աչար , եէմէյի գօլայ հազմ իթտիրիր , վէ չալըշմագտան վէ եա ուզուն մուտտէթ տէվամ իտէն խասթալըգ սէպէպինտէն գանըարը ազալմըշ օլան պիլճիւմլէ քիմսէլէրէ փայտալը տըր։ Պունուն գուլլանըան չօգ սիւրիւմլիւ մուհասսէնաթըը կէօրիւր։

ԿՐԻՄՕԼ ՎԷ ԳՈՒՄՊԱՆԵԱՍԸՆԸՆ ՋԷԼԻՔԻ ՎԷ ԳԸՆԱԳԸՆԱԼԸ ՇԱՐԱՊԸ

Իշպու մուայիճէյէ պուլունան շարապը , սօղուլատան սօղրու Մալտան սաթըրն ալմըշըզ տըր . Փայիտագամըն , էն ալը օն սէնէլիքտէն աշաղը շարապ իսթիմալ իթմէզ ։ Իշպու շարապ , տատտան գուվվէթ վիրիր , եէմէյի հազմ իթտիրիր , վէ միտէյէ փայտալը տըր ։ Տիմաղա բէք խօշ կէլիր, «Բինքինա ժօն րօսսալը» թասմիր օլունան գընագընատան մախսուս աճըլըղը վար տըր ։ Աճըլըղը ալ վէ աճըլըղ օլմայան գընագընալը շարապլարըն իսթիմալըը թավսիյէ իտէրիզ։ Ամպալար պէօյլէ էճզախանէլէրտէ։

ՖՐԱՆՍԸԶ ՎԱՓՕՐ ԳՈՒՄՊԱՆԵԱՍԸ

Մ. ՖԱՊԸ ԷՆԷ ՎԷ ԳՈՒՄՊ.

Մարսիլեա իլէ Բօթի պէյնինտէ նիզամընտա վափօր իշլէթմիրիր։ Վափօրլար 15 կիւնտէ պիր Մարսիլեատան հարէքէթ իտիպ Խըթանպօլա կէլիրլէր վէ հէր օն պէշ կիւնտէ Չարշէնպէհ կիւնլէրի Խըթանպօլտան հարէքէթլէ , Թրապզօն , վէ Պաթում , վէ Բօթիէէ , վէ օրատան գալգըպ տօղրու Խըթանպօլա վէնատէն չաբուգ սուրէթտէ Մարսիլեաեա կիտէր ։

Նավլուն վէ մալ եւիւքլէթիլմէք վէ մալումաթը սայիրէ ալմագ իշին , սահիպի խըզաճա միւրաճաաթ օլունա ։

ՍԱՃԷՆԹՕ

ՌՕՊԷՆ .ՌԷՊՈՒԼ

Մօմհանէ սօգաղ. Ն. 114

ԱԼԷԱ Օ ՏԸ ԳՕԼՕՆԸ

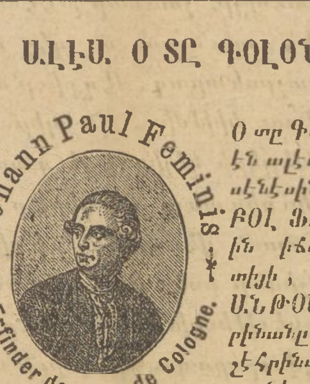

Օ տը Գօլօնէրըն էն ալեալը 1695 սէնէսինտէ ԺԱՆ ԲՕԼ ՖԷՄԻՆԻՍ ին իճատ իլէտիյի , վէ ԺԱՆ ԱՆԹՕԱՆ Ֆարինային Միլան չէհրինտէ 139 նումերօլու հօլթրասըն խանէսինտէ իմալթխանէ կէչիրտիկի Օ տը Գօլօնէը տըր ։

Շիշէնին ուզէրինտէ գըրմըզը վէ մավի պիր մարգա վար տըր ։

Իշպու Օ տը Գօլօնէը եալընըզ Գալաթատա Մէրթիւսանի սօգաղընտա 12 նումերօլու Թէլլէլ խանընտա իլք գաթտա մէխզէնի մախսուսը միւսիւ Ժօզէֆ Լը Ֆլօրիանին իտարէսինտէ սաթըլըր ։

Ն. 3

Էնօսըն , Ֆը՛ւի Սալթ նամ թէրթիպի , սըճագ իգլիմլէրտէ յամէթ վէ եա սէյեահաթ իթմէք յօթէեէն Էվրօպալըլար իշին հէր հալտէ մուզթէզի աստ խարէմ , չիւնքի պունուն խաթիրձսի իլէ , ինսանըն միճազի , էթ կիպի զաեէթ գուվվէթլի վէ եազը թաամըն սէմէրէսի օլան մազիրր մամուէլէրտէն գուրթուլուր. գուվվէթլի վէ եազը թաամլար , սօուգ մէմէքէթլէրէ ուեար , փագաթ սըճագ մէմլէքէթլէրտէ զարար վիրիր ։ Էնօսըն մէզքիւր թէրթիպի , միճազը թէմիզ սագլայըր իլէ պէրապէր , սըթմանըն , վէ գարաճիէէր խասթալըգլարընըն տա էօնիւնիւ ալըր ։

Ինսանըն միճազը սաղլամ օլմագ իշին էյի եէյիպ իշմէլի տիր ։ Դաեէթլէ պէսլէյիճի եէմէք նա՛սըլ խաթըմլը իմմէլի տատամ քի պաշ վէ միտէ աղըըը վիրմէքտէ իսէ ։ Պունըն իշին Էնօսըն Ֆրիւթ Սալթ Eno's Fruit Salt թէրթիպի խաթըրլը իտէն չիւնքի թաղլի վէսատէ պիր մաճունու տըր ։ Շունու հէր քէսին պիլմէսի էյիմ տիր քի պիր խասթալըղըն , սէր կէօսթէրիր կէօսթէրմէզ էօնիւնիւ ալմագ իշին Էնօսըն Ֆրիւթ Սալթ թէրթիպի կիւպի միւճէսսիր վէ սատէ պիր մուալէճէյի եանընըզտա սագլամալը ։ Ջամմէ սագլըգլարի , կէօզ գարարմալարը , վէ սըճագ իգլիմլէրտէ Էվրօպալըլարըն եանընտա տայիմա պուլունմալը տըր։ Զօգ տէֆա սալա մէմնուն օլունմասընը հալտէ ինսանըն իւզէրինէ կէմիշէթիւք կէլիպ , ֆիզիգէէ վէ մանէվի զաաֆէթէ սիւչար օլուր , իշտահ գաչարըր , պաշը , վէ պէլի աղըըր , հալը թէզմ՛լ վիճտանը իւզէրինէ պինհուզուրլուգ տուեար, պունըն կիպի էլ ալթընտա մուէսսիր պիր մուալիճէ սագլամագ լազըմ տըր ։ Ջօգլար խասթալըգլարընտա , « պիր կիւն տաճա պէքլէրիմ , պէլքի եարըն էյի օլուրում » տէրլէր . էկէր եանընտա Էնօսըն Ֆրիւթ Սալթ Fruit Salt , թէրթիպի պուլունմուշ օլսա իտի , խասթալըգըն թա պաշ կէօսթէրտիյի զէման էօնիւնիւ ալմըշ օլուր իտի ։ Պու խուսուս իլէ նիչէլէր մէզարա կիրմէքտէ տիրլէր ։

J. C. Eno's Hatchman Fruit Salt Works S. E.

Թէեմինաթ—Շիշէլէրէ էյիճէ մուայենէ իտիպ գըրմըզը իւզէրինտէ չու Էնօ'ս Ֆրիւթ Սալթ յուղէթլէրին պուլունմասընա տիգգաթ իթմէլի . իւզէրինտէ մէզքիւր յուղէթլէր պուլունմաեան շիշէլէր գալպ տըր ։

Eno's Fruit Salt Works Hatcham Londres

Սաթըլըր Պէյօղլունտա տօղրու եօլտա ժօրժ Պէյէրըն 207 վէ 500 նումերօլու մաղազալարընտա ։

LA CENTRALE

ԼԱ ՍԱՆԹՐԱԼ

ԼԱ ՔԷՍ ՄԷՐԻՏԻՕՆԱԼ

Լ'ԻՒՆԻՎԷՐՍԷԼ

Մէզքիւր իւչ Ֆրանսըզ սիկօրթա գումբանեալարը , մուայեէն ֆիեաթլա աթէշէ գարշը սիկօրթա իտէրլէր ։

Մաճէլը մէրքէզի , Բարիստէ Րիշլիէօ սօգաղընտա 108 նումերօտա տըր ։

Մէզքիւր իւչ գումբանեալարըն , մեմալիքի Շահանէ իլէ Եունանիսթանըն պաշ աճէնթօսը , Խըթանպօլտա միւսիւ ՖՕՐԹԻՒՆԷ ԺՈՒՐՏԱՆ տըր ։

Թաֆսիլի մալումաթ ալմագ , վէ եանկընլէրինի սիկօրթաեա վազ իթմէք իսթէեէնլէրին , Գարաքէօյ քէօփրիւսիւ գուրպինտէ Մէհէմմէտ Ալի փաշա խանընտա պաշ աճէնցախանէէ , վէ Գալաթասարա էօնի պօրսա գարշըընտա մէմուրը մախսուսը միւսիւ Մարքիզիէէ , վէ Գօնթուար Մարիթիմ, Մէլիւզին, Բրէվօժանս , վէ Սէլքիրքիէ նամ տէօրթ Ֆրանսըզ սիկօրթա գումբանեալարը չիրքէթինին թէլլալը մախսուսը միւսիւ Տ. Գուրթէլլիէէ միւրաճաաթ իլէմէլէրի ։

COMPAGNIES ANONYMESFRANÇAISES

ՏԷՆԻՋՏԷ ՄԱԼ ՍԻԿՕՐԻԹԱ ԻՏԷՆ ԱՆՕՆԻՄ

ՖՐԱՆՍԸԶ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱԼԱՐԸ

Իշ պու գումբանեալարտան Գէնէրալ Մարիթիմ 1857 տէ իհտաս օլունուպ , սէրմայէսի ... միլիօն ֆրանգ
Մէլիւզին 1857 տէ իհտաս օլունուպ , սէրմայէսի իքի միլիօն ֆրանգ
Բրէվօժանս 1869 տա իհտաս օլունուպ , սէրմայէսի իքի միլիօն ֆրանգ
Սէլքիրքիէ 1836 տա իհտաս օլունուպ , սէրմայէսի պէշ միլիօն ֆրանգ տըր ։

Պալէտէ իչար օլունան տէնիզ սիկօրթասը գումբանեալարը , պիրէմիշ օլտուգլարընտան, վէ քէնտի իսթիրաթ աքչէլէրինին ճէսամէթի հասէպիլէ , գաէէթ փայտալը շարթլարլա սիկօրթա իտիպ վէ թէեմինաթը մուքէմմէլ իթտա իտէպիլիրլէր ։

ԽՈՒԼԱՍԱ

Սոն իւչ սէնէլէրին հասըլաթը

1876	տա	հասըլ	օլան	քեար	684,266 ֆրանգ
1877	»	»	»	»	371,547 »
1878	»	»	»	»	347,256 »
				Եէքիւնի քեար	1,403,169 »

1878 Տէքեմպէր 31 տէ օլան Բիլանչօ

Սէրմայէ	8,500,000 ֆրանգ
Բեարտան ալըգօնմուշ իհթիեաթ աքճեսի	1,763,566 »
Թէհլիքէեէ գարշըլըգ հէֆզ օլունմուշ աքճէ	1,823,314 »
Եէքիւն	12,086,880 »

Խըթանպօլ աճէնթասը

Մ. Ժ. ԱԼՊԻՆԻ

Աճէնթախանէ , Գալաթա քէօյ քէօփրիւսիւ գուրպինտէ Մէհէմմէտ Ալի փաշա խանընտա տըր ։

Թէլլալը մախսուսը

Տ. ԳՈՒՐԹԷԼԼԻ

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱԼԱՐԸ

Լօնտրա 20 Ապրիլ

Ինկիլիզ գօնսօլիտի	98- 7/8
Եօհամը Ումումիէ աշըըը	10- 7/16
» » գարանթը	10- 3/8
1865 Իսթիգրազը	11- 3/4
1869 »	11- 1/8
1871 »	68- 1/4
1872 (Պօն սիւ Թրէզօր)	17- 3/4
1873 »	10- 5/8
Օսմանլը Պանգասը	11- 3/8
Րուսիա իսթիգրազը 1873	88- 1/4
Մըսըր իսթիգրազը պիրլէշմիշ	61- 1/4
» իմթիեազը (շըմէնտիֆ.)	88- 1/8
Տէվլէթը Ալիէնին 1877 իսթիգրազը	80-
Տիւրք սանիէէ	74- 3/4
Մըսըրըն Բօյիւք իսթիգրազը	95-
1877 Մուճարիպթան եօհամը	89- 1/4
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	

Բարիզ, 20 Ապրիլ

Ֆրանսըզ ֆօնտօսու 3 %	85- 35
» » 3 % Ամօրթիսմանլը	84- 92 1/2
» » 5 %	118- 90
Եօհամը Ումումիէ աշըըը	10- 60
» » գարանթը	10- 60
1865 Իսթիգրազը	58-
1869 »	56-
1873 »	52-
Րումէլի շըմէնտիֆ. թահվիլա.	35- 75
Օսմանլը Պանգասը	535-
Գրէտի Լիօնէ	935-
Րուս ֆօնտօսու 5 % (1877	92- 3/8
Րումանիէն Շարք իսթիգրազը	61- 3/4
Իթալիա ֆօնտօսու	84- 15
Մըսըր իսթիգ. պիրլէշմիշ	308- 75
Իսբանեա խարիճի իսթիգրազը	17- 1/8
Գամպիօ Լօնտրա իւզէրինէ	25- 28

Բարիս, (Պուլվար) 20 Ապրիլ

Ֆրանսըզ ֆօնտօսու 5 %	119- 60
Եօհամը Ումումիէ	10- 50

Վիէննա , 20 Ապրիլ

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	119- 05
Րումէլի տէմիր եօլ թահվիլաթը	16- 50

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Եօհ. Ում. ապրիլ 9 ագշ. գը.	11- 16
» » ապրիլ 10 սապ. աչ.	11- 16
» » էն եւիւքսէք	11- 16
» » էն աշաղը	11- 14
» » Սաաթ 5 տէ	11- 14
1863 Իսթիգ. (Մուրթօն) 6 % ֆ.	-
1865 » » 6 % ֆ.	-
1869 » (Բինար) 6 % ֆ.	-
1872 » (Պօն սիւ Թրէզօր	-
1873 » (Բինար) 6 % ֆ.	-
Րումէլի շըմէնտիֆէր	35- 1/4
Րէբօր	-
Հէվալէսիզ	15-
Ազչէ փայիզի %	09-

ԱԳՍԻՕՆԼԱՐ ՖԻԵԱԹԸ

Գրէտի Ժէնէրալ 6 %	-
Սօսիէթէ Ժէն 6 %	-
Իսթանպօլ Պանգասը	-
Սօսիէթէ Օթօման	-
Թրամվայ 5 %	-
Լավրիօմ (մատէն)	-

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱՉԱՍԸ

Օսմանլը լիրասը 100 գըրուշտան Դը փ.	
Ինկիլիզ լիրասը	110- 14
Ֆրանսըզ ալթունու	87- 34
Բօլ	90- 16
Գրիմեա ալթունու	51- 22
Պէճազ մէճիտիյէ	107- 15
Մէթալիք	215- 20
Պէշլիք	211-
Պագըր	570-
Գարպօն գայիմէսի գարիճ	8- 51

ԳԱՅՄԷՆԻՆ ԲԻԱՉԱՍԸ

Էն եւիւքսէք	979-
Էն աշաղը	965-
Սաաթ 5 տէ	970-

ՍԱՀԻՊ Դ.ԱՉԼԹԱ

ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ